

Príloha: Eko ďalej (...a z rieky bude kanál)

03:01 – 03:10

Rozprávač: „Vláda vtedy schválila 368 lokalít na slovenských riekach, kde môžu takéto zariadenia na výrobu elektriny vzniknúť.“

Nie je pravda, že vláda schválila 368 lokalít na výstavbu malých vodných elektrární (MVE). V dokumente [hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR](#) sa len **identifikovali technicky možné lokality** pre výstavbu, pričom schválenie každej jednej lokality muselo a musí prejsť osobitným procesom.

03:48 – 04:10

Vodák: „Tá priehrada by tu fakt nemala byť, lebo toľko energie, čo vyrobí, nestojí za tie environmentálne škody, čo napácha.“

RNDr. Anna Zemanová: „Toľko energie, čo musíme teraz vydať na to, aby sme to (kajaky) preniesli. Toto je neuveriteľné, tieto prekážky na toku...“

Vodáci a poslankyňa Zemanová sa snažia navodiť dojem, že pomer vyrobenej elektriny nekompenzuje škody, ktoré činnosťou MVE vznikajú. Ide o nepravdivé tvrdenia, založené úplne na emóciách, ktoré nie sú ničím iným podložené. Malá vodná elektrárňa s inštalovaným výkonom 1 MW vyrobí elektrinu pre približne 1500 domácností na Slovensku, čím ušetrí približne 1000 ton CO₂ ročne. Zároveň má jej výstavba protipovodňový efekt kvôli spevňovaniu hrádzí a regulácii toku, čo každoročne zachraňuje majetky obyvateľov žijúcich v blízkosti rieky. Prínos MVE pre životné prostredie je tak oveľa väčší ako vplyv jej výstavby a prevádzky na okolie.

04:28 – 04:34

Ing. Jaroslav Baran: „Bohužiaľ v tej pôvodnej koncepcii, bola tam napísaná taká klauzula, že ten energetický potenciál rieky sa musí využiť na 100%.“

Ani tvrdenie, že energetický potenciál rieky sa musí využiť na 100%, nie je pravdivé. V zmysle platnej legislatívy sa má zhodnotiť daný profil a navrhnúť optimálne riešenie jeho využitia, s ohľadom na životné prostredie, ochranu územia pred povodňami a vplyv na obyvateľstvo.

04:52 – 04:56

Prof. Steven Weiss, Dr.: „Vodná energia pochádza z pohybovej energie padajúcej vody...“

Tvrdenie, že vodná energia využíva energiu padajúcej vody, platí iba pre vysoko spádové MVE, ktorých je na Slovensku minimum. V Rakúsku je ich síce naozaj veľa, no toto tvrdenie vôbec neplatí na Slovensku a považujeme ho z tohto dôvodu za zavádzajúce. **Väčšina MVE na Slovensku nevyužíva energiu padajúcej vody**, ale energiu zmeny tlaku a prúdenia vody, kedy sa turbína roztáča na základe zmeny tlaku. Len pre porovnanie, v Rakúsku je v prevádzke viac ako 4000 MVE, na Slovensku len približne 200.

06:42 - 07:17

Richard Štencl: „*Akonáhle tam postavia hať, ktorá na väčšom toku zazďuje vodu na jeden kilometer, niekedy aj na dvoch, tak tento biotop podhorskej rieky zaniká, dochádza tam k veľkému ukladaniu splavenín, jemných sedimentov, ktoré by sa tu, normálne, v tom prirodzenom toku neukladali a to je v podstate ten základný problém, že tie pôvodné druhy rýb, ktoré sa v tom konkrétnom profile rieky vyskytujú, tam jednoducho nemajú vhodné životné prostredie.*“

Je potrebné zdôrazniť, že tvrdenie o sedimentoch, ktoré menia druhové zloženie rýb v riekach platí iba pre úseky riek, ktoré majú vysokohorský charakter. V údolných tokoch riek sa druhové zloženie rýb nemení ani po výstavbe MVE.

07:18 - 07:43

Richard Štencl: *V tomto vzduť dochádza teda k ukladaniu sedimentov. Tie vyhnívajú, pokiaľ sa jedná o organické sedimenty, spotrebávajú z vody kyslík, zároveň sa tá voda dokáže prehriať a všetky tieto faktory spolu znemožňujú na tom úseku rieky výskyt pôvodných druhov rýb...*“

Sedimenty sa ukladajú iba v nádržiach. Okrem niekoľkých MVE na Slovensku, ktoré však slúžia aj na iné účely (napr. ako zdroj vody pre priemysel alebo poľnohospodárstvo) sú všetky MVE **prietočné**, takže **sedimenty nezadržávajú**. Treba zároveň dodať, že **sedimenty nevznikajú z dôvodu existencie MVE**, ale v dôsledku inej ľudskej činnosti – poľnohospodárstvo, odlesňovanie, výstavba v blízkosti riek, záplavy, činnosť čističiek odpadových vôd...

07:46 – 08:02

Záber na vodné dielo Veľké Kozmálovce.

Elektráreň na zábere nie je malá vodná elektráreň, ale vodné dielo, postavené za účelom zásobovania vody do jadrovej elektrárne Mochovce. Ak by jadrová elektráreň Mochovce nemala dostatočné množstvo vody v čase, keď ju potrebuje, môže byť ohrozená prevádzka a bezpečnosť elektrárne. Spájanie prevádzky a vplyvov uvedeného vodného diela s prevádzkou MVE je účelové a demagogické.

08:02 – 08:29

Ing. Martin Vlachynský: „*V prípade obnoviteľných zdrojov sotva môžeme hovoriť o nejakých trhových podmienkach. Malé vodné elektrárne, podobne ako fotovoltika a niektoré ďalšie zdroje z veľkej časti boli vystavané v období boomu takýchto zdrojov, po roku 2010, povedzme do roku 2012, 2013, kedy, po prvé, bolo možné získať výrazné dotácie z eurofondov na samotnú investíciu, to znamená, že veľkú časť tej budovy a tých turbín bola preplatená z verejných zdrojov...*“

Nepravda, zavádzanie a účelová interpretácia. Na Slovensku je v prevádzke viac ako 200 MVE, pričom v období 2010 - 2013 boli postavené a spustené do prevádzky len 2 (slovom: dve) malé vodné elektrárne. Zároveň vyjadrenie pána Vlachynského, ktorého určite nie je možné považovať za odborníka na energetické využívanie vodnej energie na Slovensku, nie je vôbec konfrontované s vyjadrením iného odborníka.

08:13 – 08:33

Záber na MVE Želiezovce počas témy čerpania dotácií z eurofondov

Zábery vyvolávajú dojem, že všetky MVE na Slovensku boli postavené z EU fondov. Nie je to pravda, z EÚ fondov bolo postavených iba niekoľko MVE (rádovo do 10). Práve MVE Želiezovce je investícia, pri ktorej nebolo použité ani 1 euro z EÚ fondov, je to štandardná súkromná investícia majiteľov.

08:29 – 08:57

Ing. Martin Vlachynský: „...a za druhé bolo možné získať veľmi šťavnaté, nazvem to, **garantované výkupné ceny na elektrinu. To znamená, že bez ohľadu na to, či bola cena elektriny na trhu vysoká, alebo nízka, takýto producenti mali garantované výkupné ceny elektriny, čo im umožnilo pomerne pohodlne získavať nejaký profit na tejto činnosti bez toho, aby tam bol výrazný vklad rizika, alebo nejaký podnikateľský vklad, v podstate bolo dôležité sa len starať o tú prevádzku.**“

09:20 – 09:24

Rozprávač: „...**ide o projekt bez podnikateľského rizika, stačí sa starať o prevádzku.**“

Garantovaná cena elektriny neznamena absenciu podnikateľského rizika. Garantovaná cena elektriny je štandardný spôsob podpory OZE, pričom **MVE mali zo všetkých OZE najmenšiu podporu** (najnižšiu výkupnú tarifu). Forma podpory výkupnou tarify bola aplikovaná vo všetkých štátoch EÚ, s cieľom rozvoja OZE a tým aj zníženia uhlíkovej stopy výroby elektriny. Tvrdenie p. Vlachynského je úplne nekompetentné, bez znalostí problematiky, keďže každá výroba elektriny na Slovensku je nejakým spôsobom podporovaná. Zopakovanie tohto tvrdenia rozprávačom len podčiarkuje zaujatosť celého dokumentu.

09:29 – 09:36

Rozprávač: „...**bežná výška investície je okolo 6 miliónov eur, návratnosť zhruba 10 rokov.**“

Návratnosť investície sa nedá počítať tak jednoducho, ako ju prezentuje rozprávač, keďže je individuálna a líši sa takmer pri každom projekte. Všeobecne možno keď povedať, že návratnosť je významne dlhšia, 12-15 rokov. V energetike ide o pomerne dlhú návratnosť investícií.

10:41 – 11:08

Ing. Martin Vlachynský: „**V podstate každý obnoviteľný zdroj je nutné nejakým spôsobom dotovať, či už fotovoltaiku, geotermálnu energiu, malé vodné elektrárne... V prípade, že vy postavíte stavbu na rieke, tak vy ovplyvníte v podstate všetkých, ktorí sú pod vami. To znamená obce, ekosystém, rybárov, turistov, vodákov... Čiže vy generujete to, čo my ekonómovia nazývame tzv. negatívne externality.**“

Z hľadiska ekonomickej teórie môžeme hovoriť o externalitách, no nie len o negatívnych, ale aj o pozitívnych. Dokument však navodzuje dojem, že existujú iba negatívne externality, čo nie je pravda a považujeme to za krajne zavádzajúce vyjadrenie. Pozitívne vplyvy totiž v prípade MVE výrazne presahujú tie negatívne, ktoré sa dnes navyše dajú eliminovať rôznymi kompenzačnými opatreniami.

Navyše, ak by tam mali byť také výrazne negatívne vplyvy, potom by takýto zámer nikdy nemal prejsť procesom EIA.

11:14 – 11:27

Ing. Martin Vlachynský: *„Toto je, by som povedal, dokonca jeden z mála prípadov, kedy sa ekonómovia zhodnú s ekológmi, že škodí to prírode a je to strašne drahé, teda nedáva to zmysel ani z jedného hľadiska.“*

Konštatovanie, že MVE škodia prírode a sú drahé, je klamstvo a absolútne zavádzanie. K tomu všetkému záber na naplavený odpad v rieke v zdrži VD Veľké Kozmálovce vyvoláva dojem, že MVE produkujú odpad, pričom je to presne opačne. Komunálny odpad, ktorý sa dostal do rieky z povodia, sa zachytáva na hatiach MVE alebo VD a obsluha tento odpad vyberá z rieky, čím ju čistí. Je to presne opačne, ako je naznačené v dokumente.

11:49 - 12:02

Richard Štencl: *Máme na Slovensku judikát Najvyššieho súdu, ktorý hovorí, že každá MVE predstavuje negatívny zásah do riečného ekosystému životného prostredia.“*

Ďalšie účelové vyjadrenie a klamstvo, žiadny uvádzaný judikát Najvyššieho súdu neexistuje.

12:25 – 12:51

Prof. Steven Weiss, Dr.: *„Ak sa pozriete na obnoviteľné zdroje energie, tie zdroje, ktoré politici a priemysel označujú ako obnoviteľné, tak vodná energia je zo všetkých najmenej priateľská voči životnému prostrediu. To sa objavuje aj v recenzovanej a vedeckej literatúre a všade je to široko uznávaný fakt.“*

Opäť účelové a zavádzajúce tvrdenie. Vodná energia je definovaná ako obnoviteľný zdroj energie nielen v zmysle platnej legislatívy, ale je aj vo vedeckých štúdiách považovaná za jednu z najpriateľnejších foriem výroby elektriny. Autor samozrejme neuvádza, z akej odbornej literatúry čerpá, pretože rovnako existuje množstvo odborných štúdií, ktoré považujú využívanie vodnej energie za jeden z najekologickejších spôsobov výroby elektriny.

14:10 – 14:18

Rozprávač: *„Na prekonanie prekážok sa na vode stavajú tzv. rybovody. Majú ich len najnovšie elektrárne, často sú funkčné len čiastočne.“*

Na základe čoho konštatuje rozprávač, že rybovody sú funkčné len čiastočne? Funkčnosť rybovodov je pravidelne kontrolovaná a monitorovaná, dokonca v zmysle osobitných noriem. Ak je niektorý z rybovodov nefunkčný alebo funkčný len čiastočne, je povinnosťou prevádzkovateľa túto závalu odstrániť. **Na Slovensku je väčšina rybovodov funkčná.**

14:30 – 15:10

Mgr. Ladislav Pekárik, PhD.: *„Podľa vyhlášky by funkčný rybovod mal mať priechodnosť alebo efektivitu 70%, čiže mal by jednoducho umožniť migráciu všetkým druhom rýb, ktoré tam žijú a na druhej strane by mal umožniť migráciu aspoň 70% rýb. Keď si spočítate, keby sme tých elektrární mali za sebou 5, čiže máme 5 rybovodov a každý z nich má účinnosť 70%, tak si spočítajte, koľko rýb sa dostane nad tú najvyššiu elektrárňu.“*

15:13 – 15:18

Rozprávač: *„Je to presne 17% rýb, ktoré dobojú až do konca.“*

Výpočet funkčnosti rybovodov (17%) je zásadným spôsobom chybný, pretože účinnosť rybovodu sa nepočíta ako jednoduché vynásobenie účinností jednotlivých rybovodov. Ak ryba prejde jedným rybovodom, vie tá istá ryba prejsť aj ďalším a ďalším. Teda výpočet by mal končiť na číslach, ktoré sú blízke 70%. Okrem toho sa úplne zanedbáva skutočnosť, že zďaleka nie všetky druhy rýb migrujú po celej rieke. Vyjadrenie navodzuje nesprávny dojem, že rybovody nefungujú.

15:53 – 16:20

Ján Budaj: *„Treba povedať, že na vodných, malých vodných elektrárňach by v zásade nebolo nič zlé, ministerstvo podporuje vytváranie alternatívnych energetických zdrojov a ja v tom chcem pokračovať. Až na to, že to udeľovanie súhlasov bolo netransparentné a až na to, že výstavba niektorých elektrární bola neodborná, alebo zámerne ignorantská. Ignorovali požiadavky ochrany prírody a životného prostredia.“*

Ide o politické vyjadrenie ministra, bez názorového oponenta, navyše aj o veľmi všeobecné konštatovanie pre všetky MVE. Avšak je to práve MŽP a jeho inštitúcie, ktoré MVE povoľujú. Veľká väčšina MVE bola povolených ešte v 70, 80, 90 rokoch. **MVE, ktoré boli povolené v poslednom období, prešli náročným procesom povoľovania (vrátane EIA)**, pri ktorom sa vyjadruje viac ako 30 inštitúcií. Možno by vnieslo do vyjadrenia viac svetla, ak by pán minister konkretizoval, pri ktorej konkrétnej MVE boli porušené pravidlá.

17:20 – 19:14

Priestor iba pre odporcov MVE

Všetko iba jednostranné vyjadrenia a čo je najhoršie, bez akejkoľvek opory vo faktoch. Vyjadrenia tak navodzujú dojem, že všetci ľudia sú proti MVE, ktoré spôsobujú iba negatívne vplyvy. Čo sa týka čistoty vody, MVE nespôsobujú žiadne jej znečistenie, pretože voda nimi len preteká.

23:11 – 23:25

Ing. Jaroslav Baran: *„Je (VE Nový Tekov) jednoducho veľmi málo vzdialená od väčšej vodnej elektrárne v Kozmálovciach, tak isto je vzdialená len asi 2 km od vyústenia odpadových tríciových vôd z jadrovej elektrárne Mochovce.“*

23:25 – 23:38

Martina Paulíková: „Tie tríciové vody by sa mali riediť a ony zostávajú stáť v zdrži, de facto, a je tam bahno a nikto nevie, že aký to bude mať vplyv o pár rokov.“

MVE Tekov je prietočná elektrárň, čo znamená, že **nezadržiava žiadnu vodu**. Aj zmiešavanie vody na výtok z jadrovej elektrárne Mochovce je plne zabezpečené, rovnako, ako keby tam MVE nestála. V oboch prípadoch ide opäť o jednostranné, laické konštatovanie a názor prezentujúceho, bez akejkoľvek opory v reálnych faktoch a čo je ešte smutnejšie, bez názoru odborne zdatnej osoby.

24:35 – 24:58

Ing. Michal Jančok: „Od Veľkých Kozmáloviec je vlastne 6 priehrad, ktoré sa vlastne musia prenášať, takže, ja myslím, že táto časť Hrona je, áno, pre vodákov je nezaujímavá, pretože vodák, samozrejme, chce mať prirodzené brehy, chce mať stromy, chce mať vtáky a chce mať proste živú prírodu. A samozrejme, nikto mi nemôže povedať, že toto tu je živá príroda, pretože nie je.“

Konštatovanie p. Jančoka o nutnosti prenášania lodiek pri splave na dolnom toku Hrona je zavádzanie a nepravdivé. Konkrétne na MVE Želiezovce, z ktorej sú, ostatne, aj zábery použité v dokumente, je špeciálne vybudovaný vodácky sklz. V dokumente vidieť dokonca aj zábery na jeho funkčnosť.

24:58 – 25:18

Ing. Michal Jančok: „Tie brehy sú zregulované, stromy tu nie sú, tie ktoré tu náhodou zostali, tak samozrejme vyschli, vyschli hore, lebo sú podmočené, vyschli dole, lebo zase sa znížila úroveň, teda hladiny spodnej vody...“

Opäť zavádzanie a účelové vyjadrenie ohľadom stromov. Stromové porasty popri tokoch sú vo väčšine časti toku rieky zachované. V častiach, kde sú odstránené, tvorili stromy zábranu, ktorá ohrozovala protipovodňovú ochranu územia.